

allermeest fantastische verhaal van Arthur van Schendel. Men had mij gewaarschuwd, dat het te lang was en, ondanks vele lieve plekken, een beetje langwijlig. Ik heb er niets van gemerkt. Het heeft mij geboeid van begin tot einde, en geboeid op die alleraangenaamste wijze waarop ook, een mooien warmen zomerdag, de eentonig blauwe hemel, de steeds gelijkelijk wuivende boomen en de altijd zijn zelfde wijsje zingende vogel mij boeien kunnen. Er was zelfs veel meer verscheidenheid dan het klimmende en dalende licht in zoo'n zomerdag kan brengen, er was voortdurend het aansprekende van echte menselijkheid.

Ik zal volstrekt niet beweren, dat ik dit symbolische verhaal overal en heelemaal begrepen heb. En ook niet, dat ik mij nooit ongeduldig heb gevoeld, geprikkeld, ja misschien wel eenigermate verveeld, door de onverscheurbare nevelen, die krompen en rekten tusschen mijn lezers-visie en des schrijvers verbeelding. Maar dan kwam toch telkens weer in-eens zoo'n fijn suggestief zinnetje mij tot genotvol mijmeren brengen. En ik ben er vast van overtuigd, al wie, van goeden wille zijnde, *De Berg van Droomen* maar vaak genoeg overleest, moet ten slotte wel heelemaal gaan beseffen wat de schrijver „bedoeld”, d.i. gezien en gedroomd heeft bij het schrijven van elke pagina. Zelfs daar waar hij, die de spotgeesten zoo goed begrijpt — en zonder twijfel zelf veel spot-geest in zich heeft — misschien wel eens getracht kon hebben een beminnelijk loopje te nemen met zijn ernstige lezers — ja misschien ook wel (wie weet!) met zijn ernstigen zelf.

Te trachten hier na te vertellen, wat er nu eigenlijk staat in dit vreemde boekje, het zou een werkje zijn dat de spotgeesten in droomenwereld — en ook die van den schrijver — stellig klaar wakker maken zou. Ik zal er mij wel voor wachten! Reinbern, de jongen, gaat er met zijn vertrouwde gezellin, met „het meisje” op uit, om het

allerliefste te vinden. Het is op den Berg van Droomen dat zij zoeken. Hoe het eigenlijk begonnen was? Met het kijken naar de meeuwen aan de haven. „Met die vogels was het begonnen”, lezen wij op bl. 6, „Hij had ze gezien, hij had van ze gedroomd, hij wist niet wat het eerst, en toen was hij iederen vrijen middag hier naar de haven gekomen. En eens op een middag, laat al, toen het donker werd over het water en stil en koud, had hij plotseling gesnikt”.

„Hij ging zitten op den wal ver van de werklieden en dacht. Er dreef op sommige plaatsen een blauwe, een paarse glans over het water, de lucht was geurig van teer. Gesnikt had hij, en zich bedwongen om geen geluid te maken, maar tranen vielen op zijn handen zoo heet dat hij zich verwonderde en er pijn van kreeg in zijn borst. En onder het schreien had hij gedacht: waarom, waarom schrei ik toch? Want nog nooit te voren had hij geschreid, nooit. En van dien tijd had hij geweten dat hij iets liefs bezeten had en verloren, en van dien tijd had hij altoos iets verlangd”.

Van dit „verlangen” hooren wij veel. Het is groot en wijd en het is een wonder. „Het verhaal van twee kan nooit geheel verteld worden”, zegt Hilda tot haar zusters, „en wie het niet zelf vertelt begrijpt het nooit geheel. Verlangen is wonder”. Uit zulke zinnetjes kunt gij den toon althans proeven, en, ziet ge, de toon van een verhaal, dat is eigenlijk toch nog iets veel essentieelers dan wat er precies in staat. Maar ik zou ook nog kunnen vertellen, dat wij hier wandelen in een wereld, waar de gewone verstandelijke verhoudingen niet bestaan. Zoo ontmoeten wij b.v. het beeld van „een reiziger” en vernemen dat het Thomas More is, „die een veel grooter land ontdekte dan Columbus”. Robinson Crusoe en Ahasverus en vele andere geliefde fantasie- en droomfiguren zijn er ook, en wij begrijpen dat het maar larie is te beweren dat al deze nooit écht geleefd zouden hebben. O, maar integendeel!